

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 15.11.2006
KOM(2006) 685 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE

Výročná správa o aktivitách v oblasti výskumu a technologického vývoja (RTD) v rámci Európskej únie za rok 2005

[SEK(2006) 1450]

SPRÁVA KOMISIE

Výročná správa o aktivitách v oblasti výskumu a technologického vývoja (RTD) v rámci Európskej únie za rok 2005

(Text s významom pre EHP)

1. Úvod

Táto výročná správa opisuje vývoj a aktivity v roku 2005. Bola vypracovaná v súlade s článkom 173 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva¹ a článkom 4 rozhodnutia o šiestom rámcovom programe².

K správe je pripojený pracovný dokument pracovníkov Komisie, ktorý poskytuje podrobnejšiu správu a štatistické údaje. Hlavné kapitoly sú venované aktivitám a výsledkom, ktoré boli dosiahnuté v roku 2005, a vývoju aktivít v oblasti výskumu a technologického vývoja v členských štátoch Európskej únie. Štatistické tabuľky sú uvedené v samostatnej prílohe.

2. AKTIVITY V OBLASTI VÝSKUMU A TECHNOLOGICKÉHO VÝVOJA V SPOLOČENSTVE

2.1. Výsledky v oblasti politiky

Svojou povahou a rozsahom predstavuje politika EÚ v oblasti výskumu potenciál zvyšovania životnej úrovne občanov Európskej únie, zatiaľ čo umožňuje Európskej únii zvyšovať svoju globálnu konkurencieschopnosť. V rozvoji znalostného hospodárstva a tým pri dosahovaní lisabonských cieľov a poskytovaní podpory pre priority Komisie v oblasti prosperity, zamestnanosti, a rastu Európskej únie zohráva poprednú úlohu. V oblasti výskumu sa Európska únia usiluje o dosiahnutie dvoch hlavných cieľov: vytvorenie Európskeho výskumného priestoru (EVP) a zvyšovanie a zdokonaľovanie úsilia v oblasti verejného a súkromného výskumu v Európe.

Na jarnom zasadnutí Európskej rady v roku 2005 upevnili hlavy štátov a predsedovia vlád Lisabonskú stratégiu novým partnerstvom pre rast a zamestnanosť opätovným posilnením barcelonského cieľa, ktorý spočíva vo venovaní 3 % hrubého domáceho produktu (HDP) svojej krajiny na výskum v roku 2010 v porovnaní so súčasnou úrovňou 1,9 %. Vo svojom oznámení „Budovanie EVP vedomostí v záujme hospodárskeho rastu“ zo 6. apríla 2005, v ktorom sa stanovujú ciele Európskej politiky v oblasti výskumu na obdobie 2007-2013 Komisia znova zdôrazňuje nevyhnutnosť poskytovania **nových podnetov v súvislosti s**

---

¹ “Na začiatku každého roka zašle Komisia správu Európskemu parlamentu a Rade. Správa musí obsahovať informácie o aktivitách vo výskume a technologickom vývoji a šírení výsledkov počas predchádzajúceho roka a pracovný program na daný rok.”

² Rozhodnutie č. 1513/2002/ES z 27. júna 2002. Článok 4 „V kontexte ročnej správy, ktorú má predložiť Komisia podľa článku 173 zmluvy, Komisia podá podrobnú správu o pokroku vo vykonávaní šiesteho rámcového programu, ale predovšetkým o pokroku pri dosahovaní svojich cieľov a priorit...; tiež bude obsahovať informácie o finančných hľadiskách a využití nástrojov.“

poznatkami smerujúcimi k udržateľnému rastu v záujme dosiahnutia lisabonských cieľov. Budovanie potenciálu Európskej únie na tvorbu poznatkov, ich šírenie prostredníctvom vzdelávania a upevnenie pomocou inovácií sa v súčasnosti považuje za najlepší prostriedok pre Európsku úniu na podnecovanie hospodárskeho rastu a dosiahnutie kvantitatívneho a kvalitatívneho pokroku v oblasti zamestnanosti pri zabezpečení sociálneho pokroku a ochrany životného prostredia. V rovnakom duchu hlavy štátov a predsedovia vlád, ktorí sa zúčastnili na zasadnutí Európskej rady v Hampton Court, opätovne označili výskum za jednu z piatich hlavných akčných línií, ktoré je nutné nasledovať, a na tento účel bola zriadená skupina na najvyššej úrovni, ktorej predsedom sa stal bývalý predseda vlády pán Aho.

Súčasne so zverejnením spoločného prístupu k rozsiahlejšiemu výskumu a inováciám v októbri sa Komisia podrobne zameriava na zlepšovanie podmienok pre investície v súkromnom sektore v oblasti výskumu a inovácií. Kľúčovým cieľom je zlepšenie rámcových podmienok pre výskum a inovácie, a to predovšetkým prostredníctvom európskych usmernení, alebo pokynov pre hlavné oblasti ako daňové stimuly pre výskum, využitie verejného obstarávania pre inovatívne výrobky a služby a spoluprácu a transfer technológií medzi vysokými školami a podnikmi. Na účely zvýšenia objemu investícií priemyslu do výskumu a vývoja v Európe je nevyhnutné orientovať vnútorný trh viac smerom k podpore znalostného hospodárstva a posilniť dynamiku trhu pre výrobky a služby vznikajúce v dôsledku intenzívneho výskumu a vývoja inovácií.

2.1.1. Smerom k Siedmemu rámcovému programu

V roku 2005 sa vykonali kľúčové kroky **smerujúce k siedmemu rámcovému programu** (7RP) s prezentáciou návrhov Komisie pre celý právny rámec, vrátane samotných rámcových programov (EK a Euratom) spolu s hĺbkovým zhodnotením budúcich dopadov, ktoré sa uskutočnilo v apríli, špecifických programov v septembri a pravidiel účasti a šírenia výsledkov v decembri. Komisia navrhla ambiciózný program 7RP, a to z hľadiska záberu, ako aj rozsahu, ktorý zodpovedá výzvam Európy.

Hlavné ciele programu 7RP sa prezentovali v štyroch kľúčových oblastiach:

- Spolupráca, aby sa Európska únia stala lídrom v oblasti vedy a technológií na základe podpory širšej spolupráce medzi kolektívmi výskumných pracovníkov, a to v rámci Európskej únie, ako aj s ostatnými krajinami sveta, aj pomocou rozsiahlych dlhodobých verejno-súkromných partnerstiev;
- Idey - na umožnenie dôležitých, nových iniciatív, vytvorenia vedeckej nezávislej Európskej rady pre výskum, podpory bádateľského výskumu na hraniciach súčasného poznania, ktorých špičková úroveň, kreativita a záujem o nové poznanie povedie k novým významným objavom;
- Ľudia - na rozvoj kvantity a kvality ľudských zdrojov vo výskume a vývoji;
- Kapacity - na rozvoj prostriedkov, ktoré sú k dispozícii pre výskum a inovácie na účely zabezpečenia lepšej pozície vedy v spoločnosti a zabezpečenia súvisiaceho rozvoja medzinárodnej spolupráce.

Všeobecný právny rámec navrhovaný pre 7RP počíta s výrazným zlepšením legislatívneho a administratívneho prostredia európskeho výskumu prostredníctvom zjednodušeného prístupu a postupov a presunu istých logistických a administratívnych úloh na externé subjekty.

2.1.2. Smerom k Európskemu výskumnému priestoru (EVP)

Súbežne s prípravou budúceho finančného rámca výskumu Komisia v roku 2005 zvýšila úroveň hlavných **iniciatív politiky v záujme budovania EVP**.

Stratégia mobility pre EVP a *politika rozvoja kariéry výskumných pracovníkov* poskytujú pre členské štáty a Komisiu logický rámec na tvorbu jediného, otvoreného, prítiažlivého a konkurencieschopného európskeho trhu práce pre výskumných pracovníkov. Dosiahol sa opäť podstatný pokrok v oblasti eliminácie prekážok mobility a zlepšenia schopností a spôsobilostí v záujme kariérneho rozvoja na medzisektorovej či medziodborovej úrovni. Okrem toho sa v roku 2005 vďaka odporúčaniam pre členské štáty týkajúcim sa Európskej charty pre výskumných pracovníkov a kódexu pravidiel pre nábor výskumných pracovníkov, ktoré sa okamžite po svojom prijatí začali uplatňovať, ako aj vďaka iniciatíve z roku 2005 nazvanej Výskumní pracovníci v Európe, posilnilo zlepšovanie postavenia výskumných pracovníkov, profesionálneho a kariérneho rozvoja.

V súčasnosti prebieha *dvadsaťosem európskych technologických platforiem*. Zameriavajú sa na strategické otázky, pri ktorých závisí dosahovanie budúceho rastu, konkurencieschopnosti Európy a trvalej udržateľnosti od významného technologického vývoja, či už ide o oceliarsky priemysel alebo o po leteckú, železničnú a námornú dopravu, vodíkové technológie či fotovoltaiku, vodu a chemické látky, o nanoelektroniku, inovatívne lekárstvo, genomiku rastlín, alebo udržateľný chemický priemysel (vrátane priemyselnej biotechnológie), výrobu, vzájomnému vzdelávanie alebo o prognostické poznatky. Európska komisia nezakladá, ani nevedie európske technologické platformy, ale v prípade potreby im poskytuje príslušné poradenstvo či usmernenia. Platformy zahŕňajú proces „zdola nahor“, pomocou ktorého sa zúčastnené strany na podnet priemyselnej obce spájajú na účel definovania a realizácie strednodobého až dlhodobého strategického výskumného programu, ktorý podporuje potenciál rozvoja, uplatnenia a využitia kľúčových technológií. V prípadoch ich zhody s cieľmi Európskej výskumnej politiky sa pri vývoji špecifického programu spolupráce berú do úvahy strategické výskumné programy vytvorené európskymi technologickými platformami. Pri obmedzenom počte oblastí je možné pripraviť spoločnú technologickú iniciatívu na realizáciu celého strategického výskumného programu alebo jeho časti, ktorý sa vyvinul prostredníctvom európskej technologickej platformy³.

Okrem toho sa vybralo 68 projektov *ERA-NET*; ich cieľom je koordinácia národných a regionálnych výskumných programov v oblastiach ako dvojstranná spolupráca s tretími krajinami, metrológia, poľnohospodárstvo a rybolov, zdravie rastlín a verejnosti, energetika, preprava, alebo životné prostredie. V návrhoch 7RP sa tiež počíta so *spoločnými iniciatívami* v štyroch oblastiach *podľa článku 169 Zmluvy*, v dôsledku čoho sa koordinácia programu posunie o ďalší krok vpred.

V špecifických oblastiach dôjde k ešte významnejšiemu prínosu v rámci rozvoja EVP. 28. júna 2005 podpísala Európska únia a ďalší medzinárodní partneri - Japonsko, Rusko, Čína,

---

³ Pracovný dokument pracovníkov Komisie, „Správa o európskych technologických platformách a spoločných iniciatívach v oblasti technológií: Podpora verejno-súkromného partnerstva v oblasti výskumu a vývoja na posilnenie konkurencieschopnosti priemyslu“, SEC (2005) 800, 10. júna 2005“. Došlo k posilneniu úlohy Európskeho strategického fóra o výskumných infraštruktúrach (European Strategy Forum on Research Infrastructures, ESFRI) v rámci podpory koherentného a strategického prístupu k tvorbe politik, a to predovšetkým v rámci prípravy európskej mapy pre nové výskumné infraštruktúry paneurópskeho záujmu.

Spojené štáty a Kórea, ku ktorým sa neskôr pripojila India, „spoločnú deklaráciu“, v ktorej sa vyjadruje súhlas s realizáciou *medzinárodného experimentálneho termonukleárneho reaktora (ITER)* v Cadarache, na mieste, ktoré sa nachádza v Európe. Táto dohoda, ktorá sa vzťahuje na viac ako polovicu svetovej populácie *skutočne* potvrdila poprednú pozíciu Európy v oblasti výskumu termonukleárnej energetiky a predstavuje míľnik v medzinárodnej a európskej vedeckej spolupráci. ITER predstavuje ďalší krok predtým, ako sa termonukleárna energia stane skutočnosťou, prispievajúc tým k vyriešeniu celosvetových energetických problémov. ITER je jedným z najrozsiahlejších medzinárodných výskumných projektov, aké sa doposiaľ realizovali s odhadovaným rozpočtom vo výške 10 miliárd eur na obdobie 35 rokov.

Akčný plán na obdobie 2005-2009 na realizáciu bezpečnej, komplexnej a zodpovednej európskej stratégie rozvoja *nanovied a nanotechnológií* bol prijatý v júni. Cieľom plánu je rozšírenie a koordinácia výskumu v tejto oblasti na účel podpory konkurencieschopnosti Únie a viacerých jej politík, čím vzniká synergia so vzdelávaním a inováciami. Vďaka spoločnému postupu európskej priemyselnej obce, výskumných orgánov, vysokého školstva a finančných inštitúcií by sa malo umožniť vytváranie komerčne realizovateľných a skutočne bezpečných výrobkov a postupov.

Výskum v oblasti *globálnych zmien a ekosystémov, obnoviteľnej energie a dopravných systémov* zabezpečil výrazný prínos k zhodnoteniu stratégie trvalo udržateľného rozvoja Európskej únie. Komisia informovala o úspešnej realizácii Akčného plánu pre environmentálne technológie, ako aj Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie, ktoré pokračujú aj v roku 2005. Na summite v Bruseli, ktorý uskutočnila Komisia vo februári 2005, bol prijatý 10 ročný plán realizácie iniciatívy globálneho pozorovania Zeme.

V kontexte stratégie Komisie v oblasti *biológie a biotechnológie* bol v tretej správe Komisie o dosiahnutom pokroku vo výsledkoch a budúcej orientácii zdôraznený význam stratégie pre podporu rastu a posilnenia pozície Európskej únie na globálnom trhu vyspelých technológií. Súbežne sa prezentovali prvotné výsledky realizácie platformy týkajúcej sa klinických skúšok na vyrovnanie sa s chorobami súvisiacimi s chudobou, ako napríklad HIV/AIDS, malária a tuberkulóza podľa Programu partnerstva pre klinické pokusy v európskych a rozvojových krajinách (článok 169 Zmluvy).

Prierezové otázky, ktoré podporujú EVP, ako *veda v spoločnosti, rovnosť pohlaví* vo vede a *medzinárodnej spolupráci* boli nastolené napríklad pomocou významných verejných podujatí, v hĺbkovej analýze a akčných plánoch, dvojstranných a regionálnych dvojstranných dialógoch, príprave medzinárodných dohôd o spolupráci s Japonskom, Južnou Kóreou, Jordánskom a Egyptom, ako aj uzavretím dohody so Švajčiarskom.

V roku 2004 uvedená prípravná akcia v oblasti bezpečnostného výskumu (Preparatory Action for Security, PASR) pokračuje aj v roku 2005. PASR pripravuje základ pre plnohodnotné priority bezpečnostného výskumu podľa témy Bezpečnosť a vesmír v rámci 7RP. V roku 2005 bolo prijaté oznámenie „Predbežné prvky politiky Európy v oblasti vesmíru“ a oznámenie „GMES: od koncepcie k realite“. V rámcovom programe 7RP budú definované aktivity kozmického výskumu s cieľom podpory európskej vesmírnej politiky a zamerajú sa obzvlášť na GMES (Globálne monitorovanie životného prostredia a bezpečnosti).

2.2. Implementácia šiesteho rámcového programu

Zatiaľ čo sa začiatok rámcového programu 7RP plánuje na rok 2007, **vykonávanie výskumných aktivít v rámci 6RP pokračuje naďalej**. Na obdobie 2002-2006 má Európska únia k dispozícii rozpočet v objeme cca. 20 mld. eur na sedem tematických priorít: vedy o živote, genomika a biotechnológia pre zdravie; technológie informačnej spoločnosti; nanovedy a nanotechnológie, inteligentné materiály a nové výrobné procesy; aeronautika a vesmír; kvalita a bezpečnosť potravín, trvalo udržateľný rozvoj, globálne zmeny a ekosystémy, a spoločenské a humanitné vedy. V roku 2005 bol rozpočet využitý v plnom rozsahu. V rámci rámcového programu 6RP sa presadzovali snahy naďalej priťahovať najlepšie skupiny výskumných pracovníkov a najinovatívnejšie spoločnosti, organizácie a inštitúcie a vo všetkých tematických prioritách sa dosiahol značný vedecký a technický pokrok. Vo väčšine tematických oblastí sa mimoriadna pozornosť venuje otváraniu tém, ktoré vedú predovšetkým k účasti priemyslu a konkrétne malých a stredných podnikov, a medzinárodnej spolupráci. Okrem toho sa uskutočňuje výskum na podporu politík v oblastiach ako poľnohospodárstvo, rybolov, zdravie a ochrana spotrebiteľa, vzdelávanie, mládež, politika zamestnanosti a sociálna politika, spravodlivosť a vnútorné záležitosti, jednotný trh, energetika a doprava. V oblasti legislatívneho a administratívneho prostredia pokračoval v príslušných prípadoch rozvoj a pokrok, ktorý súvisel predovšetkým so zjednodušením.

Na účely **zužitia predchádzajúcich rámcových programov** sa vedecké a technické výsledky a socio-ekonomický dopad na výskumné aktivity, ktoré sa uskutočňovali v rámci predchádzajúcich rámcových programov, ďalej šíria, podrobujú analýze a hodnoteniu v záujme optimalizácie ich potenciálu pri inováciách a tvorbe politík. Široká verejnosť bola vo významnej miere oboznámená s hodnotiacou správou za obdobie piatich rokov a štúdiami rámcových programov v oblasti výskumu Spoločenstva za obdobie rokov 1999-2003, ako aj príslušnými reakciami Spoločenstva, ktoré sa stali predmetom diskusií v rôznych politických fórach a boli náležite zohľadnené obzvlášť pri príprave rámcového programu 7RP.

CORDIS je aj naďalej službou, ktorá zabezpečuje ďalšie informovanie o projektoch a výsledkoch rámcového programu 6RP so všetkými ukazovateľmi, ktoré preukazujú výrazný rast využívania hlavných služieb, opisu projektov, noviniek a telefonických služieb.

3. ROZVOJ V ČLENSKÝCH ŠTÁTOCH A UPLATŇOVANIE OTVORENEJ METÓDY KOORDINÁCIE

3.1. Výskum a obnovená Lisabonská stratégia

Na jarnom zasadnutí Európskej rady v marci 2005 umiestnili vedúci predstavitelia Európskej únie rast a pracovné príležitosti na vrchol politických priorít Európy. Obnovená Lisabonská stratégia predstavuje nový záväzok všetkých strán k mobilizácii v smere pozitívneho reformného programu za predpokladu, že úspech závisí od komplexného prístupu, čím sa zabezpečí maximálny možný vplyv s výrazným vstupom každého členského štátu v Európe. Tento záväzok ďalej umocnila dohoda o komplexných pravidlách pre hospodársky rast a zamestnanosť, ktorá poskytuje jasný návrh postupnosti návrhu národných reforiem a umocnilo ho aj neformálne zasadanie v Hampton Court v októbri.

Prvým krokom slúžiacim na uskutočnenie tohto predsavzatia bolo zriadenie nástrojov potrebných na posilnenie tvorby pracovných miest. Vyžaduje to partnerský prístup s prijatím

vhodných opatrení na správnej úrovni. Členské štáty pripravili individuálne národné programy reforiem podľa jednotlivých krajín na spoločnom základe komplexných pravidiel. Okrem toho Rada, Európsky parlament a Komisia spoločne pracujú na opatreniach potrebných na úrovni Spoločenstva, ktoré slúžia na doplnenie iniciatív prijatých členskými štátmi.

Potreba budovania znalostného hospodárstva a zvýšenia atraktívnosti Európy ako miesta na podnikanie a investovanie sa vo všeobecnosti odzrkadľuje v národných programoch reforiem, ktoré predložili všetky členské štáty na jeseň 2005. Z posúdenia časti výskumu národných programov reforiem 25 členských štátov zo strany Komisie vyplýva, že členské štáty považujú za hlavnú prioritu výskum a vývoj súběžne s potrebou budovania znalostného hospodárstva a zvýšenia atraktívnosti Európy ako miesta na podnikanie a investovanie. Z dôvodu čoraz významnejšej integrovanosti politík výskumu a vývoja a politík inovácií v mnohých krajinách došlo v niekoľkých prípadoch k vytvoreniu Výborov pre výskum a vývoj a inovácií, v rámci ktorých pôsobia aj sociálni partneri a príslušné ministerstvá v záujme poskytovania strategického poradenstva pre vlády. Okrem toho čelia členské štáty mnohým spoločným výzvam, akými sú napríklad potreba skvalitnenia ľudských zdrojov, propagácia malých a stredných podnikov s intenzívnym výskumom a potreba zdokonaľovania transferu poznatkov medzi verejným a súkromným sektorom.

Reakciou na tieto výzvy bolo prijatie niekoľkých opatrení, vo všeobecnosti však v Európskej únii v ostatných rokoch stagnuje intenzita výskumu a vývoja. Viaceré členské štáty uskutočnili konkrétne kroky na zvýšenie verejných výdavkov a zdokonalenie efektívnosti a účinnosti, vrátane rozvoja Partnerstva verejného a súkromného sektora (PPP) na podnecovanie výskumu a vývoja podnikov a zavedenia monitorovacích a hodnotiacich systémov pre verejný výskum a vývoj. Všetky členské štáty zvažujú modernizáciu riadenia výskumných inštitúcií a univerzít na zvýšenie samostatnosti riadenia. Približne polovica z nich má povahu fiškálnych opatrení ako stimul na pôsobenie súkromného výskumu a vývoja a niektoré z ďalších členských krajín uvažujú o ich zavedení. Veľa členských štátov má opatrenia alebo zámery na zabezpečenie dostatočnej ponuky kvalifikovaných výskumných pracovníkov prostredníctvom vzbudenia záujmu viacerých študentov o vedecké, technické a inžinierske disciplíny, ako aj prostredníctvom zlepšenia perspektívy ich kariérneho rozvoja. Národné programy reforiem (NPR) celkovo odrážajú zvýšené povedomie o potrebe koherentného prepájania politík na podporu výskumu a inovácií.

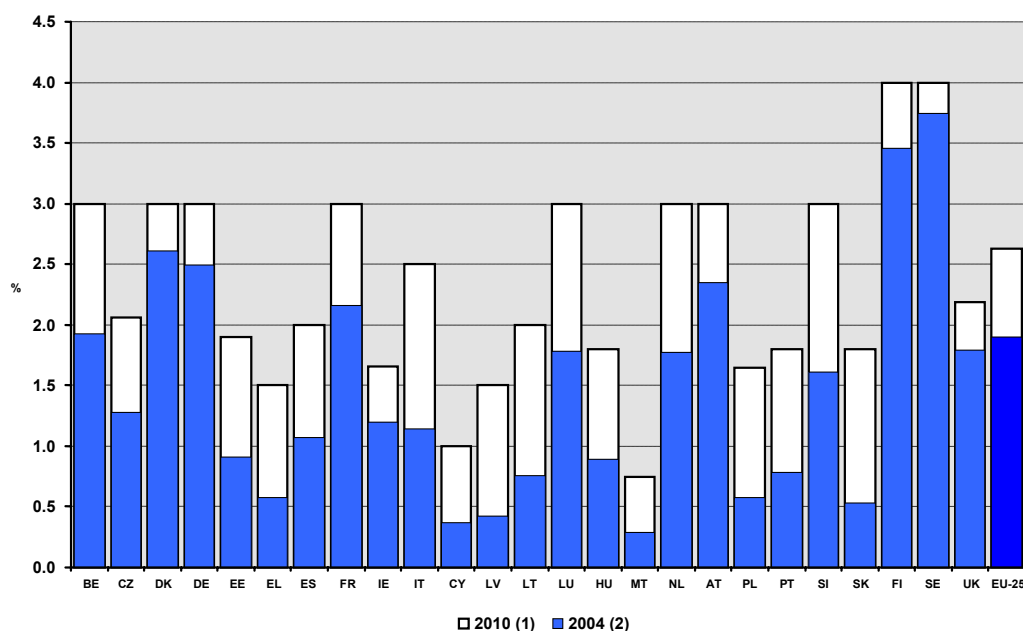
So zreteľom na význam výskumu a vývoja pre budúci rast a pri poskytovaní riešení pre mnohé problémy, ktorým v súčasnosti čelí naša spoločnosť, je dôležité posilniť investície do výskumu a vývoja. V členských štátoch existuje značný priestor na zvyšovanie kvality verejných výdavkov presunom zdrojov, predovšetkým štátnej pomoci, na produktívnejšie využitie, a užšou koordináciou medzi členskými štátmi na zamedzenie nákladnej duplicity snáh. Zároveň sa môže zlepšiť aj efektívnosť podpory výskumu a vývoja zo strany verejného sektora. Z návrhu Európskej komisie na vyčlenenie kohéznych výdavkov podľa Lisabonskej stratégie, ktorý prijala Európska rada vo vzťahu k 15 členských štátom Európskej únie, vyplývajú spôsoby, pomocou ktorých môže oblasť výskumu zaujať popredné miesto v rámci širokej škály politík. Avšak najväčší prínos by mal pochádzať zo súkromného sektora v závislosti od zabezpečenia priaznivej perspektívy návratnosti investícií v Európe, čo zase závisí od dopytu po inovatívnych výrobkoch a službách, dostupnosti jednotlivcov s potrebnými zručnosťami a existencie primeraného legislatívneho rámca.

3.2. Pokrok pri dosahovaní cieľa vo výške 3 %

V posledných rokoch nepreukázala intenzita výskumu a vývoja v EÚ (podiel výdavkov na vedu a výskum na HDP) žiadne známky približovania sa k cieľom, ktoré stanovila Európska rada v Barcelone v roku 2002 (približovanie sa k intenzite výskumu a vývoja na úrovni 3 % v roku 2010, z ktorých má 2/3 celkového objemu financovať súkromný sektor). Po období pomalého, no nepretržitého rastu od roku 1997 do roku 2001 nasledoval od roku 2002 mierny pokles (od 1,92 % v rokoch 2001-2002 až k 1,90 % v roku 2004). Tieto výkyvy boli spôsobené prevažne fluktuáciou súkromného financovania. Úroveň súkromného financovania sa znížila v dôsledku hospodárskeho poklesu v rokoch 2002-2003 a prasknutia „technologickéj bubliny“. V roku 2004 predstavovalo súkromné financovanie 55 % celkových výdavkov na výskum a vývoj.

Všetky členské štáty si však v súčasnosti stanovili vcelku ambiciózne ciele v oblasti výdavkov na výskum a vývoj, a to v kontexte svojho národného plánu reformy, alebo onedlho po jeho realizácii (graf 1).

Obrázok 1 Hrubé domáce výdavky na výskum a vývoj (GERD) v % HDP

Ak sa splnia všetky ciele v oblasti výdavkov na výskum a vývoj, úroveň výdavkov na výskum a vývoj sa v Európskej únii v roku 2010 výrazne zvýši na úroveň približne 2,6 % HDP.

Na úrovni jednotlivých členských štátov, ako aj na úrovni EÚ 25 ako celku, možno cieľovú úroveň posúdiť porovnaním ročnej miery rastu intenzity výskumu a vývoja v období 2004 až 2010, ktorá je potrebná na splnenie cieľa na úrovni rastu zaznamenaného v posledných rokoch (1997-2004). Krajiny, ako napríklad, Dánsko, Fínsko, Švédsko, Nemecko a Rakúsko zaznamenali mieru rastu, ktorá postačuje na dosiahnutie cieľa, ak bude trend nastolený týmito krajinami pokračovať aj naďalej: hoci úroveň intenzity výskumu a vývoja týchto krajín už prekračuje priemer v EÚ, v posledných rokoch sa im podarilo postúpiť ešte významnejšie

vpred. V krajinách ako Belgicko, Francúzsko alebo Veľká Británia a v celej EÚ-25 sa cieľová úroveň dosiahne len vtedy, ak nastane podstatné zrýchlenie rastu výdavkov na výskum a vývoj. Pre krajiny ako Poľsko, Slovensko, Malta, Lotyšsko a Grécko je cieľová úroveň neobyčajne ambiciózna.

Pri skúmaní dôvodov úspechu krajín, ktorým sa podarilo „pokročiť“ pri dosahovaní barcelonských cieľov, je vhodné pozrieť sa na prínos rôznych sektorov hospodárstva k rastu intenzity výskumu a vývoja podnikov v týchto krajinách. Za ich úspechom stojí vskutku jeden (vo Fínsku a v Nemecku), dva (v Dánsku), či tri (vo Švédsku) sektory s intenzívnym výskumom a vývojom⁴ zohrávajúce kľúčovú úlohu. To zdôrazňuje význam istých druhov špecializácie v rámci národných/regionálnych inovačných systémov a hospodárstva, vrátane niektorých spoločností s intenzívnym výskumom a vývojom. Úlohu verejne financovaného výskumu a vývoja pri dosahovaní barcelonských cieľov však netreba podceňovať, a to vzhľadom na skutočnosť, že vo všetkých spomínaných členských štátoch intenzita verejne financovaného výskumu a vývoja zároveň presahuje priemer EÚ, čo vyjadruje jeho komplementárnu úlohu vo vzťahu k podnikmi financovanému výskumu a vývoju.

3.3. Otvorená metóda koordinácie (OMK; Open Method of Coordination - OMC)

Na základe skúseností z prvého cyklu uviedol výbor CREST (Výbor pre vedecký a technický výskum) v januári 2005 druhý cyklus. Bolo založených päť expertných skupín CREST, ktoré sú zamerané na špecifické oblasti a dosiahla sa vyššia úroveň vlastníctva zo strany členských štátov. Expertné skupiny boli vedené jedným alebo dvoma členskými štátmi a práca expertných skupín viedla k praktickým odporúčaniam.

V oblasti prepájania politik bol vyvinutý špecifický proces vzájomného skúmania, ktorý sa uplatňuje v troch krajinách (Švédsko, Španielsko a Rumunsko⁵) s cieľom podporovať zdieľanie informácií o otázkach súvisiacich s politikou a s cieľom vytvoriť súbor pokynov špecifických pre danú krajinu a zároveň všeobecne použiteľných pri tvorbe a realizácii efektívneho prepájania politik v záujme zvýšenia intenzity výskumu a vývoja. V oblasti fiškálnych opatrení sa práca zameriava na hodnotenie a navrhovanie daňových opatrení pre výskum, ktoré viedli k vývoju praktickej pomoci pri hodnotení daňových opatrení. Niekoľko členských štátov v posledných rokoch zaviedlo, rozšírilo, prípadne zdokonalilo fiškálne schémy pre výskum.

Úsilie v rámci reformy verejných výskumných centier spočívalo v mapovaní súčasného rozvoja politik na podporu prenosu vedomostí medzi verejnými výskumnými organizáciami a priemyslom a vo vývoji odporúčaní politiky a implementačných usmernení v oblasti výmeny poznatkov, organizačného usporiadania verejných výskumných organizácií, vytvorenia spoločného podniku/nového podniku na základe odčlenenia od väčšej spoločnosti a motivačných schém pre výskumných pracovníkov. V oblasti malých a stredných podnikov sa pozornosť v druhom cykle venuje potrebám malých a stredných podnikov s intenzívnym výskumom a novým podnikom s modernými technológiami. Činnosť expertnej skupiny je rozčlenená do 5 oblastí, ktoré sa považujú za kľúčové otázky v rámci komplexného prístupu k politike výskumu a inovácií v tejto oblasti: finančné otázky, zdokonaľovanie riadiacich schopností, spolupráca s výskumnými ústavmi, obstarávanie technológií a príležitosti v

⁴ Fínsko: komunikačné zariadenia, Nemecko: motorové vozidlá, Dánsko: farmaceutiká/biotechnológie a služby v informačných a komunikačných technológiách, Švédsko: farmaceutiká, motorové vozidlá a komunikačné zariadenia.

⁵ Krajina pozvaná na zasadnutie výboru CREST vzhľadom na jeho perspektívne prístupenie.

záujme vysokého hospodárskeho rastu. Úsilie týkajúce sa práv duševného vlastníctva sa zameriava na tvorbu sady nástrojov na kolaboratívne projekty cezhraničnej spolupráce vrátane verejných výskumných organizácií a tvorbu hlavných modulov na rozvoj schopností odborníkov zaoberajúcich sa transferom technológií v Európe.

Pokiaľ ide o uplatňovanie OMK v oblasti ľudských zdrojov vo výskume, od roku 2002 v nej aktívne pôsobí riadiaca skupina pre ľudské zdroje a mobilitu. Riadiaca skupina je zložená zo zástupcov členských štátov. V roku 2005 sa zameriavala na vzájomné vzdelávanie v oblasti mobility výskumných pracovníkov medzi akademickou a priemyselnou obcou.

Výbor CREST predloží Rade a Komisii v septembri 2006 správu o druhom cykle OMK – cieľ 3 %, v záujme jej zohľadnenia pri príprave výročnej správy Komisie o dosiahnutom pokroku a príprave záverov z jarného zasadnutia Rady o zrevidovanej Lisabonskej stratégii. CREST taktiež využije plány NPR a s nimi súvisiace správy o pokroku ako základ vzájomného vzdelávania na účel zdokonalenia politiky národného výskumu a na jeseň 2006 predloží správu o hlavných výsledkoch v dosiahnutých v rámci plnenia tejto úlohy.

Na posilnenie a doplnenie uplatňovania OMK v záujme dosiahnutie cieľa na úrovni 3 % bola spustená pilotná výzva v oblasti výskumu a technologického vývoja **OMC-NET** (celkový odhadovaný rozpočet na úrovni 8,7 mil. eur). Cieľom je podpora vzájomného vzdelávania a iniciatív v oblasti spolupráce realizovaných skupinami z členských štátov, ktoré sú zamerané na otázky politiky spoločného záujmu. Nová schéma sa bude realizovať podľa siedmeho rámcového programu.

4. VÝHLED DO BUDÚCNOSTI

Vďaka uvedeným výsledkom vznikla dobrá štartovacia pozícia pre rok 2006, ktorý je rokom výziev z hľadiska otvorenia rokovania vedúcich ku konečnému prijatiu 7RP a posilneniu investícií do výskumu a do profesionálnej kariéry výskumných pracovníkov v Európe.

Vzhľadom na to, že dohoda o Európskom rozpočte na obdobie 2007-2013 sa dosiahla 4. apríla 2006 v priebehu trojstranného jednanja Európskeho parlamentu, Komisie a predsedníctva EÚ, sa predpokladá prijatie 7RP a špecifických programov do konca roka 2006, prípadne začiatkom roka 2007. Prvé výzvy na predloženie návrhov by mali byť uskutočnené začiatkom roka 2007.

V kontexte Lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť predložia členské štáty na jeseň 2006 svoje prvé správy o dosiahnutom pokroku. Komisia zhodnotí výskumnú časť stratégií členských štátov, ako aj pokrok pri dosahovaní jednotlivých cieľov v oblasti výskumu a vývoja, ktoré boli vytýčené na jarnom zasadnutí Rady, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľa na úrovni 3 %. V záujme upevnenia stratégií členských štátov v oblasti výskumu prijme Komisia do konca roka dobrovoľné usmernenia na podporu prenosu vedomostí medzi vysokými školami a verejnými výskumnými organizáciami, ako aj priemyselnou obcou. Okrem toho prijme Komisia aj nový rámec štátnej pomoci na výskum a vývoj a inovácií, ako aj podrobné pokyny na navrhovanie a hodnotenie daňových stimulov pre výskum a vývoj. Komisia zároveň uvažuje o predložení návrhu na vytvorenie Európskeho technologického inštitútu s predpokladaným otvorením do roku 2009.

5. ZDROJE ĎALŠÍCH INFORMÁCIÍ

Podrobnejšie informácie sú uvedené v pracovnom dokumente Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe. V prípade potreby sú verejne dostupné tieto dokumenty:

- Výročné správy o monitorovaní rámcového programu a špecifických programov, ktoré slúžia na stručné nezávislé zhrnutie vývoja a kvality opatrení prijatých na implementáciu programov.
- Päťročné hodnotiace správy, ktoré skúmajú realizáciu a výsledky aktivity výskumu Spoločenstva za obdobie uplynulých piatich rokov.
- Európska správa o ukazovateľoch v oblasti vedy a technológií, ktorá obsahuje opisy, štatistiky a podrobné analýzy európskych a národných aktivít v oblasti výskumu a technologického vývoja vo svetovom kontexte.
- Správy o kľúčových ukazovateľoch, ktoré sa publikujú každý rok, poskytujú súbor ukazovateľov, ktoré vyjadrujú pozíciu Európy vo vede, technológii a inováciách.
- Štatistiky o vede a technológii v Európe (Eurostat): Štatistiky o rozpočtoch na výskum a vývoj, výdavkoch na výskum a vývoj a o patentoch v členských štátoch zostavené podľa jednotlivých regiónov.
- Štúdie a analýzy publikované v súvislosti s programami Spoločenstva v oblasti výskumu a technologického vývoja, ktoré sa zaoberajú špecifickými otázkami výskumu a technologického vývoja.

Väčšinu týchto dokumentov je možné získať alebo objednať na internetových stránkach Komisie:

- všeobecná stránka Komisie EUROPA: <http://europa.eu/>
- stránka informačnej služby Spoločenstva pre výskum a vývoj CORDIS, ktorá obsahuje komplexné informácie o rámcovom programe RTD: <http://cordis.europa.eu/>
- stránka Generálneho riaditeľstva Komisie pre výskum: <http://ec.europa.eu/research/>
- stránka Generálneho riaditeľstva Komisie pre informačnú spoločnosť: http://ec.europa.eu/information_society/index_en.htm
- stránka Generálneho riaditeľstva Komisie pre podnikanie: <http://ec.europa.eu/dgs/enterprise/>
- stránka Generálneho riaditeľstva Komisie pre energetiku a dopravu: http://ec.europa.eu/dgs/energy_transport/index.html
- stránka Spoločného výskumného centra: <http://www.jrc.ec.europa.eu/>
- stránka Eurostatu: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/>